

Terve 3: TerveysttÄ tutkimassa

Luku 9: Terveyspolitiikka

Terveyspolitiikan tehtävät ja tavoitteet (1/2)

- politiikka on yhteiskunnallisten päätösten tekemistä:
  - kunnan, maakunnan tai valtakunnan päättäjiksi valitut neuvottelevat siitä, miten yhteisiä voimavaroja voidaan parhaiten käyttää yhteisön hyödyksi
- **terveyspolitiikalla** edistetään kansanterveyttä vahvistamalla terveyden edellytyksiä
  - osa laajempaa yhteiskuntapolitiikkaa
  - erityisesti valtion, maakuntien ja kuntien terveyttä edistävät toimenpiteet
  - myös yksityiset toimijat voivat osallistua

Terveysspolitiikan tehtävät ja tavoitteet (2/2)

- keskeinen tavoite Suomessa on terveyserojen vähentäminen
- muita tavoitteita:
  - pidentää ihmisen tervettä ja toimintakykyistä elinaikaa
  - turvata jokaiselle mahdollisimman hyvä elämänlaatu
  - vähentää ennen aikaista kuolleisuutta
- tavoitteiden saavuttamiseksi terveyspolitiikan tulee kohdistua terveyden eri ulottuvuuksiin: fyysiseen, psyykkiseen, sosiaaliseen ja henkiseen
  - täytyy huolehtia terveydenhuoltojärjestelmän toiminnasta ja pohtia, miten terveyttä voidaan parantaa sosiaalisten ja rakenteellisten tekijöiden kautta tai vaikuttamalla psykososiaalisiin ja käyttäytymiseen liittyviin tekijöihin

Terveyspoliittisten päätösten muotoutuminen (1/2)

- poliittinen päätöksenteko on tavallisesti hidasta, sillä se on sekä eturistiriitojen yhteensovittamista että omien kannattajien etujen ajamista
- ensin sovitaan yhdessä väestön tai sen osan terveyden edistämisen päämäärät
- tulevaisuuden visiot rakennetaan yhteisten arvojen varaan
- päättäjät saavat päätöksensä taustaksi näyttöön perustuvaa tutkimustietoa

Terveyspoliittisten päätösten muotoutuminen (2/2)

- rajallisten voimavarojen vuoksi asioita joudutaan priorisoimaan
- päätös syntyy, kun avoimessa keskustelussa yhdistetään luotettava taustatieto käytettävissä oleviin voimavaroihin ja yhteiseen arvopohjaan
- päätökset perustellaan huolellisesti ja niistä tiedotetaan avoimesti

Terveyspolitiikan tasot

- erotetaan kolme tasoa, jotka ovat yhteydessä toisiinsa ja jotka täydentävät toisiaan:

1. kansainvälinen terveyspolitiikka

- terveyspolitiikan kansainväliset ulottuvuudet, toimijat ja sisällöt
- esim. YK ja WHO

2. kansallinen terveyspolitiikka

- kansanterveyden tarkastelu
terveysministeriön terveyslinjaus
- esim. sosiaali- ja

3. paikallinen terveyspolitiikka

- terveyspolitiikan vaikutukset oman alueen väestöön
esim. kunnan ja maakunnan terveyslinjaukset
-

Terveyttä kaikissa politiikoissa

Health in All Policies (1/2)

- koska monet väestön terveyteen keskeisesti vaikuttavat tekijät, kuten koulutus, asuminen ja ympäristö, ovat osin terveyssektorin ulkopuolella, terveyspolitiikkaa joudutaan toteuttamaan erilaisin keinoin
- **Terveys kaikissa politiikoissa -strategiassa** eri sektoreilla huomioidaan väestöön ja eri väestöryhmiin kohdistuvat terveysvaikutukset päätöksiä tehtäessä ja toimeenpantaessa
  - voidaan vaikuttaa moniin oleellisiin **terveyden määrittäjiin eli determinantteihin**
  - noudatetaan kestävän kehityksen periaatteita: toimitaan siellä, missä tuloksia voidaan saada kustannustehokkaasti

Terveyttä kaikissa politiikoissa

Health in All Policies (2/2)

- väestön terveyttä voidaan tukea mm. kaavoituksella, teollisuus-, liikenne- ja elintarvikepolitiikalla
  - vaikuttavat koko väestön terveyteen eli ovat kansanterveyspolitiikkaa
- etenkin pitkäkestoisia toimia edellyttävissä erityiskysymyksissä voidaan hyödyntää lainsäädäntöä, rahoitusta, terveystaloutta ja tiedottamista
  - esim. Savuton Suomi 2030 -verkosto
- muita erityisalueita: mielenterveys-, rokotus- ja lääkepolitiikka sekä sote-uudistukseen liittyvä yhteistyö

Terveyspolitiikka mediassa

- terveyspoliittiset kysymykset ovat usein esillä mediassa
  - terveyteen liittyvien ajankohtaisten tapahtumien uutisointi
  - epäkohtien esiin nostaminen
  - sosiaalisessa mediassa ja sanomalehtien yleisönosastokirjoituksissa käytävä keskustelu
- julkinen keskustelu muovaa terveyspolitiikkaa
  - lakiluonnokset käyvät lausuntokierroksella, jossa erimielisyydet ja uudet vaihtoehdot tulevat esiin
  - kansalaisia voidaan kuulla esim. lakimuutoksia suunniteltaessa
  - Suomen kansalaiset voivat tehdä eduskunnalle **kansalaisaloitteen**

Terveyspolitiikka muutoksessa

- maailmanlaajuiset muutokset, kuten ilmaston-muutos ja väestön lisääntynyt liikkuminen maasta toiseen, vaikuttavat suomalaisten terveyteen ja terveyspolitiikkaan
- muutoksista seuraa uusia haasteita kansalliselle terveyspolitiikalle:
  - Miten varaudutaan infektioitautien lisääntyvään uhkaan?
  - Millaisia toimia lääkeresistenssi voi edellyttää esim. sairaanhoidossa ja ravinnontuotannossa?
  - Miten tunnistetaan ja hoidetaan harvinaisia sairauksia?
  - Miten pakolaisia ja paperittomina maahan tulleita hoidetaan?